

Výroční zpráva za rok 2025

Vznik, poslání a organizace spolku

Cílem spolku je zachování a rozvíjení přírodních a estetických hodnot zdejší krajiny, ochrana přírody a kulturních památek.

Dnešní spolek „Zachovalý kraj, z. s.“ (zapsaný spolek) vznikl v lednu r. 2001 podle tehdejšího zákona o sdružování jako Občanské sdružení Zachovalý kraj. Byl založen na základě petice občanů Nadějkova proti plánované výstavbě hlubinného úložiště radioaktivního odpadu poblíž Chyšek a Vlksic. Členy spolku se postupně stali i obyvatelé dalších obcí, jichž se výstavba úložiště týkala nebo kteří chtěli odpor proti němu podpořit; nakonec měl Zachovalý kraj více než 250 členů nejen z Nadějkovska, Jistebnicka a Chyšicka, ale i vzdálenějších měst. V roce 2020 byla místní lokalita „Magdaléna“ vyřazena ze seznamu míst, vhodných pro úložiště. Tím vznikla potřeba více se soustředit na ostatní činnost spolku (brigády, besedy), která probíhala hlavně v Nadějkově, a ponechat na rozhodnutí členů spolku, jak aktivně se chtějí jeho činnosti dále účastnit.

Valná hromada, která se sešla 31. května 2023 v Nadějkově, schválila nové stanovy, které umožňují dvě formy členství: člen spolku (platí členské příspěvky a má hlasovací právo) a příznivec spolku (má k dispozici informace o spolku, k jeho hlasu se přihlíží). Statutárním zástupcem spolku je jeho předseda / předsedkyně. V roce 2025 měl spolek 18 členů.

O své činnosti spolek pravidelně informuje veřejnost prostřednictvím obecního zpravodaje a vlastních webových stránek.

Úložiště RAO

Základní informace o úložišti a o dění v ostatních lokalitách v r. 2025 jsou v příloze výroční zprávy.

Spolek zůstává členem – podporovatelem Platformy proti hlubinnému úložišti. Člen – podporovatel dostává informace o činnosti Platformy a k jeho názorům je přihlédnuto, ale nemá hlasovací právo. Tuto formu členství zvolila většina spolků, obcí a měst ze záložních lokalit, které nejsou úložištěm bezprostředně ohroženy. Důvodem je umožnit Platformě rychlejší a operativnější jednání a dát větší pravomoci lidem ze čtyř lokalit, které na seznamu vhodných míst zůstaly – Březový potok na Plzeňsku, Horka a Hrádek na Vysočině a Janoch u Temelína.

Spolek v r. 2025 vyjádřil podporu Dnům proti úložišti, který se na třech lokalitách konaly 26. – 27. dubna, podpořil také stížnost spolku Zdravý domov Vysočina s podporou obcí z lokality Horka k výboru mezinárodní Aarhuské úmluvy z důvodu nedostatečných práv veřejnosti při rozhodování o úložišti, což je v rozporu s mezinárodními závazky.

Cesty a stezky, výsadby

Průběžně se věnujeme údržbě naučné stezky Nadějkovsko a Nadějkovské rodinné stezky, spolupracujeme s Okrašlovacím spolkem při výsadbách stromků a péči o ně a na obnově a údržbě dalších cest.

Koncem zimy jsme zprůchodnili „pěšinku u jelena“ – asi 300 m dlouhou obecní cestu od lavičky za osadou Kaliště k okraji lesa, kde navazuje na lesní cestu.

Na jaře 2025 jsme sedm tabulí naučné stezky doplnili cedulkami se jmény těch, kdo je „adoptovali“ (jejich příspěvek umožnil výrobu celé nové tabule). Projekt na obnovu tabulí naučné stezky jsme zakončili 25. května „Koncertem pro cesty“ na Farské zahradě. Hrál soubor RED BAND ze ZUŠ Sedlec-Prčice, na koncert navázala vycházka ke kvetoucím vstavačům.

V rámci „Svatováclavské potulky“ jsme zprůchodnili úvozovou cestu přes pastviny nad Čičovicemi. Jde o část „Mlýnské cesty“, v jejíž obnově chceme pokračovat.

Na začátku listopadu jsme na hrázi Mlýnského rybníka a u silnice ke Stračímu vrchu společně s Okrašlovacím spolkem a majiteli zámeckého parku vysázeli 30 dubů.

Svatováclavská potulka

Myšlenka na svatováclavské potulky vznikla z potřeby nabídnout – jako alternativu k běžným turistickým pochodům – možnost tiché, pozorné a soustředěné chůze krajinou. Společně s Okrašlovacím spolkem bychom také chtěli upozornit na méně známé, opomíjené a postupně obnovované cesty Nadějkovska a každý rok na sv. Václava představit některé z nich.

V roce 2024 jsme mohli díky projektu „Propojení krajinou“ spolku Naplaveno ze Stružince a podpoře z programu programu Kul.turista v regionu, který je organizován a spravován organizací České Budějovice – Evropské hlavní město kultury 2028, připravit akci, která nabídla nejen vycházku po obnovených cestách, ale i setkání s uměleckými objekty a akcemi v krajině.

V letošním roce jsme na tuto úspěšnou akci navázali. a spolu s Naplavenem připravili 6 km dlouhou vycházku z Nadějkova okolo Mozolova, přes Šichovu a Hronovu Vesec zpět do Nadějkova. Vycházka na téma „Stopy a otisky“ nabídla setkání s výtvarnými instalacemi, básněmi, divadlem, tancem i hudbou. Na jednotlivých zastaveních pracovalo více než 20 umělců z blízkého i vzdálenějšího okolí. Pozvánku na Potulku vysílal Český rozhlas s poředu Artcafé. Vytvořili jsme také samostatný web Svatováclavské potulky: svatovaclavska-potulka.webnode.cz

V sobotu 27. září si Potulku prošlo asi 230 poutníků, den jsme zakončili koncertem Krystyny Skalické v Čajovně na stezce. Další desítky lidí procházely trasu Potulky v následujících týdnech. Výtvarné objekty zůstaly na trase potulky do 1. listopadu, kdy jsme akci uzavřeli setkáním s krajinářskou architektkou Magdou Smetanovou a básníky Tomášem Míkou a Lud'kem Čertíkem opět v Čajovně Na stezce.

Vzhledem k tomu, že jsme na Potulku nezískali dotaci Jihočeského kraje, vyhlásili jsme sbírku. Sběrka byla úspěšná, vybrala se celá cílová částka (30 tis. Kč), dalšími 20 tis. Kč ji podpořila Nadace VIA.

„Čajovna Na stezce“ a lavičky nadějkovských osobností

V Nadějkově pokračujeme s besedami v „Čajovně Na stezce“. V roce 2025 proběhlo devět besed: Ženské poutě (Jita Krajčová a Jana Jakubíčková), Hasiči doma i na misi (Petr Vach), Záchrana srnčat na Nadějkovsku (Simona a Pavel Šitnerovi), Štěpán Dvořák, folklorista z Micáskova mlýna (Jan Kouba), Vietnam (Pavel Černý), Střední Amerikou autobusem (Amálie Dušková), Svatováclavská čajovna s koncertem. (Krystyna Skalická), Otisky Svatováclavské potulky (Magda Smetanová, Luděk Čertík, Tomáš Míka), Maroko (Tereza Huclová).

Besedě v dubnu předcházela vycházka k Micáskovu mlýnu u Modlíkova. Na novou lavičku jsme připevnili cedulku se jménem folkloristy Štěpána Dvořáka, který se na Micáskově narodil. Kmen na lavičku věnovala rodina Laláková ze Šichovy Vesce, na jejím opracování a osazení pracovali Tomáš Fidel Dvořák z Brtce, Jirka Benda a Pavel Dobrovský.

Fotografie vesnice v okolí Milevska, které Štěpán Dvořák pořídil v letech 1910-11, nám laskavě zapůjčil pan Karel Němeček. Výstava proběhla v rámci Čajovny Na stezce, poté ji převzala knihovna v Nadějkově, kde zůstala až do konce května.

Lavička u Micáskova je už devátou z laviček, na kterých najdeme jméno významných nadějkovských občanů a odkaz na web nadejkovsko.cz s informacemi o nich.

Další činnost

- Jirka Benda se příkladně stará o vstavačové louky pod Šichovou Vescí, připravil podnět k vyhlášení památného stromu – lípy ve Spolkách
- vedení obce Nadějkov jsme se – bohužel neúspěšně – snažili přimět, aby výsadba nové lípy na náměstí respektovala projekt na revitalizaci náměstí, který byl vytvořen na základě komunitního plánování v r. 2012 a byl zatím realizován jen zčásti
- web sdružení na adrese zachovalykraj.cz pravidelně aktualizujeme; měl by přinést ucelené informace o dosavadní činnosti sdružení a připravovaných akcích.
- podpořili jsme výzvu k zachování pořadu Nedej se! v České televizi.
- činnost spolku byla zmíněna jako příklad dobré praxe v mezinárodním projektu Krajina pro obce – Landsape in Focus: lif-t.eu

Vyúčtování

Příjmy (Kč)		Výdaje (Kč)	
zůstatek k 1. 1. 2025 (včetně zůstatu sbírka + dotace Nadace VIA na tabule naučné stezky – 9 288 Kč)	25 898	poplatky bance	1 093
		čajovna - honorář Jan Kouba (muzeum Písek)	3000
		cedulky „Tuto tabuli adoptoval...“, Jelen, Oblak	632
		občerstvení – koncert pro cesty	2534
členské příspěvky	900	el. podpis, poštovné	515
dotace obce Nadějkov	18 000	údržba webu (hosting, správa webu)	1815
		předtisková příprava a tisk informačních materiálů na Potulku	5047
		materiál Potulka	2697
		občerstvení Potulka	3473
		honorář - koncert Krystyna Skalická a Dobrovoly na Potulce	5000
sbírka na Svatováclavskou potulku (po odečtení poplatku Darujme.cz – 1110 Kč) + příspěvek Nadace VIA	28 891 + 20 000	honoráře Potulka (18 lidí)	53 500
dobrovolné vstupné Svatováclavská potulka	15 587		
dobrovolné vstupné v čajovně	6 988	Čajovna – čaje, svíčky, talířky (částečně placeno z dotace Nadace VIA na tabule NS – 3484 Kč)	3 693
		smetáček a lopatka	59
celkem příjmy	116 264	celkem výdaje	83 058
zůstatek ke dni 31. 12. 2025	33 206		

Poděkování všem, kteří nám pomáhají

Okrašlovacímu spolku Nadějkov, spolku Naplaveno, Obci Nadějkov, ŠS Větrov, prodejně UNISPOL a Janě Dvořákové, Hospodě U Jandů, Nadaci VIA, Kafe a knihy Jednota Tábor, ZUŠ Sedlec-Prčice, Toulavě o.p.s., Milevskému klášteru, Vítu Našincovi, Tomáši Fidelovi Dvořákovi, rodině Lalákové ze Šichovy Vesce, rodině Dvořákové z Micáskova, Karlu Němečkovi, Štěpánce a Rozárce Našincovým, Janě a Tomášovi Průšovým, Jitce Krajčové, Janě Jakubíčkové, Petru Vachovi, Janu Koubovi, Simoně a Pavlovi Šitnerovým, Tereze Huclové, Pavlu Černému, Amálii Duškové, Magdě Smetanové, Karolíně Fendrychové s rodinou, rodině Bendové z Hronovy Vesce, Pavlu Dobrovskému, Michalu Nýdrlemu, Katanari, Ludku Čertíkovi, Aleně Skálové, Magdě a Štěpánovi Hejzlarovým, Krystyně Skalické a Dobrovylám, Heleně Duškové, Kateřině Zachové, Haně Sommerové, Elišce Hanuš, Matějovi Řízkovi, Dagmar Urbánkové, Tereze Liškové, Markétě Kudláčové, Jakubu Plachému, Evě Volfové, Tomáši a Marušce Míkovým, Vandě Pincové, Vendulce Sosnovcové, Rostřovi Jandovi a RED BANDU, Ále Svatošové, dětem ze ZUŠ Sedlec-Prčice, Ivaně Rynešové, Jakubu Doubravovi, p. Josefu Kolářovi z Modlíkova, p. Marii Smrtkové, p. Petru Jerzovi, dárcům, kteří přispěli do sbírky na Svatováclavskou potulku (Anežka Havránková, Štěpán Dohnal, Jan Vaněk, Jan Svatoš, Jana a Tomáš Průšovi, Pavel Dobrovský, Marek Hart, Linda Štenclová, Anna Zihlová, Lukáš Svoboda, Ivanka Fišerová, Markéta Kudláčová, Ryhclá rota, Michaela Patriková, Jaub Vandělík, Magdalena Smetanová, Jan Urban, Daniel Čížinský, Vlasta Havlová, Václav Suchan, Jakub Matoušek, Jana Dvořáková, Jana Rudyšová, Eva Staněk, sDavid Titěra, Veronika Van den Ert, Pavla Šedivá, Štěpánka Našincová, Olga a Zdeněk Černí, Simona Šitnerová, Lukáš Malý, Eva Illnerová, kamila Kozáková, Veronika Nerudová, Adam Krátký, Miluše Laláková, Zdeňka Heroutová, Tereza Lišková, Kateřina Mikešová, Michal Nýdrle) a všem dalším.

Kontaktní údaje

Zachovalý kraj, zapsaný spolek

sídlo: Kaliště 22, 399 01 Nadějkov

založen: 20. 4. 2001, registrován MV: VS/1-1/46 847/01,

IČO: 265 30 643

č. účtu: 185494739/0300

mail: info@zachovalykraj.cz

www.zachovalykraj.cz

Příloha

**ZACHOVALÝ
KRAJ z.s.**

Příloha

Hlubinné úložiště radioaktivních odpadů

Do roku 2020 bylo Nadějkovsko a Jistebnicko jedním z míst, vytipovaných pro umístění hlubinného úložiště radioaktivních odpadů. Jedná se zařízení, které by mělo sloužit k **definitivnímu uložení radioaktivních odpadů** v hloubce asi 500-1000 m, a to na věčné časy - nebezpečnost těchto odpadů se počítá na statisíce let. Hlubinné úložiště není zatím v provozu nikde na světě, staví se ve Finsku (Onkalo) a od r. 2025 i ve Švédsku (Forsmark, obec v oblasti Östhammar). Zahájení výstavby úložiště ve Švédsku předcházelo 40 let vědeckých výzkumů.

V ČR se plány na vybudování úložiště řídí podle **Koncepce nakládání s radioaktivními odpady**, platné od r. 2019. V roce 2024 byla zahájena aktualizace této Koncepce. Pokud by bylo nové znění schváleno, znamenalo by to změnu v plánovaném roce dokončení úložiště – 2050 (původně 2065) i jeho odhadované ceně – 273 mld Kč (původně 110 mld Kč). Celkové náklady na jaderný odpad, demontáž odstavených elektráren a další následky jaderné energetiky mají Česko vyjít celkem na 559 mld Kč.

Stavba hlubinného úložiště v ČR by měla mít dvě části – **podzemní areál** na ploše čtyř stovek hektarů v hloubce asi půl kilometru (vzhledem k plánovanému rozšíření jaderných elektráren se diskutuje se o zvětšení na 500 hektarů, tedy na 850 fotbalových hřišť), **povrchový areál** a překladiště má stát na 20 hektarech. Mohlo by zde být uloženo až 14 500 tun vysoceradioaktivního odpadu.

Ukládání všech radioaktivních odpadů i výběr místa pro hlubinné úložiště na starosti státní organizace **Správa úložišť radioaktivního odpadu (SÚRAO)**, zřizovaná Ministerstvem průmyslu a obchodu. Pro hlubinné úložiště postupně vytipovala devět lokalit, v r. 2020 byl jejich počet snížen na čtyři: Březový potok na Plzeňsku, Janoch u Temelína, Hrádek a Horka na Vysočině. Ostatní, včetně lokality Magdalena na Jistebnicku, zůstaly lokalitami záložními.

Plánovaný **termín výběru finální a záložní lokality** pro hlubinné úložiště byl posunut z roku 2028 na rok **2030**. Mezi lety 2030-2040 by měl následovat podzemní průzkum, tj. v podstatě hloubení důlního díla hornickým způsobem. Na léta 2040-2050 by pak připadala samotná stavba úložiště.

Výběr probíhá podle **Zákona o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm**, který platí od července 2024. Podle tohoto zákona

- o umístění úložiště bude rozhodovat jen vláda (ne Parlament)
- Ministerstvo průmyslu a obchodu musí své rozhodnutí projednat s Ministerstvem životního prostředí
- obce budou mít 140 dní na to, aby se k návrhu na umístění úložiště vyjádřily, ale nemají (na rozdíl od Finska, kde se úložiště už staví) právo veta
- umístění úložiště má být projednáno s veřejností v lokalitách, zákon stanovuje pravidla jednání
- vláda má ustanovit pracovní skupinu pro komunikaci s obcemi
- výši kompenzací pro obce stanoví Atomový zákon (zákon č. 263/2016 Sb.)

Lidé v lokalitách se obávají hlavně úniku radioaktivity při přepravě a ukládání odpadů, kontaminace a „stržení“ spodních vod, masivního zásahu do krajiny, ztráty atraktivity oblasti pro turisty, poklesu cen nemovitostí a z toho plynoucí změny ve struktuře obyvatel. Na rozdíl od ostatních evropských zemí nemají obce a města u nás možnost účastnit se řízení o povolování jaderných staveb. Nemohou se tedy rozhodnout, za jakých podmínek s průzkumy nebo stavbu úložiště na svém území budou souhlasit, ani průzkumy a stavbu odmítnout. Stát jim slibuje finanční kompenzace, jejich výše je však stále nejasná a není ani zřejmé, kterých obcí by se týkaly. V roce 2025 bylo rozděleno 100 milionů korun mezi 31 obcí čtyř lokalit, v závislosti na velikosti území, které v „úložištní“ lokalitě leží.

Hlavní události roku 2025

Průzkumy

Výběru finální a záložní lokality pro úložiště musí předcházet důkladné průzkumy, je ale zřejmé, že na ně ani při posunutí termínu výběru na r. 2030 (původně 2028) nebude dost času.

V září 2024 SÚRAO zahájila **hydrogeologický průzkum** v lokalitě Březový potok a následně i v dalších lokalitách, a to aniž by bylo schváleno průzkumné území (stalo se tak až dodatečně; obce se bránily rozkladem, ale byl zamítnut). Následovat má od r. 2026 **geofyzikální průzkum**, který by měl trvat 3 roky.

Průzkumy měly již v roce 2025 pokračovat také **hlubinnými vrty**. V každé z lokalit mělo být provedeno 7 vrtů – jeden do hloubky 1200 m, dva do cca 600 m a čtyři šikmé do hloubky 300 m. Výběrové řízení však skončilo fiaskem – přihlásil se jen jeden uchazeč, ale nesplnil zadání. SÚRAO proto vypsal nové výběrové řízení, v němž poptává provedení pouze jednoho 600 m hlubokého vrtu v každé z lokalit. Platforma proti hlubinnému úložišti proto varuje před rizikem výběru umístění hlubinného úložiště, které má garantovat bezpečnost po statisíce let, na základě velmi neúplných vědeckých dat.

Obce přes opakované žádosti plány na geologické průzkumy od SÚRAO neobdržely, místa, kde by měly proběhnout hlubinné vrty, SÚRAO tají. Obce reagují tím, že geologům nepovolují vstup na své pozemky a doporučují to i občanům.

Obce se brání soudně

Spolek Zdravý domov Vysočina s podporou obcí z lokality Horka podal **stížnost k výboru mezinárodní Aarhuské úmluvy** z důvodu nedostatečných práv veřejnosti při rozhodování o úložišti, což je v rozporu s mezinárodními závazky. .

Obce ze všech čtyř lokalit podaly proti zahájení geologických průzkumů **žalobu**. **Pro lokalitu Janoch a Hrádek před Vánoci 2025 Městský soud v Praze tuto žalobu odmítl a obce podaly kasační**

stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. V žalobách namítají především to, že ministerstvo při stanovení průzkumných území pro geologické práce nedostatečně zvažilo veřejné zájmy na ochraně vody, přírody i krajiny, možností udržitelného rozvoje dotčených obcí i pro další generace, ale žalují také nedostatečnou ochranu vlastnických práv. Soud by se měl žalobami zabývat v letošním roce, ale nemají odkladný účinek.

Jednání s politiky

V lednu navštívil lokalitu Janoch **prezident Petr Pavel** a sešel se se starosty čtyř obcí, dotčených plány na úložiště. Platforma mu adresovala dopis, ve kterém vítá jeho zájem o problematiku ukládání RAO, a pozvala ho k návštěvě dalších lokalit.

V březnu dostali **ministr průmyslu a obchodu Lukáše Vlček** a také ředitel Správy úložišť radioaktivních odpadů od Platformy proti hlubinnému úložišti kritickou oponentní zprávu ke studiím, které se měly dle svého názvu věnovat ekonomickým a sociodemografickým přínosům a rizikům hlubinného úložiště. Ve skutečnosti postrádají důkladnou analýzu a ignorují reálné dopady na dotčené regiony. Autorkou oponentní zprávy je Adél Kučera z Centra pro společenské otázky – SPOT, z.s

Obce z lokality Březový potok oslovily v dubnu, v rámci Dne proti úložišti, dopisem **premiéra Petra Fialu a ministra průmyslu a obchodu Lukáše Vlčka**. Součástí dopisu byly petiční listy s podpisy občanů. V dopise žádají respektování práv obcí a vyjadřují nesouhlas se zahájením průzkumů a vybudováním úložiště.

Na podzim se do funkce **ministra průmyslu a obchodu** vrátil **Karel Havlíček**, s nímž mají obce špatné zkušenosti už z doby jeho minulého působení (2019-2021). Vzdor svým slibům místo posílení práv obcí nezajistil ani základní zákonné záruky, natož skutečný dialog

Protestní akce

Dne **4. ledna** proběhl 22. ročník protestního pochodu v Chanovicích (Březový potok).

Ve dnech **26. - 27. dubna** se již po deváté konaly **Dny proti úložišti** v lokalitách, Březový potok, Horka a Hrádek: protestní pochody, debaty, happeningy. Obce znovu žádaly posílení svých pravomocí při rozhodování o úložišti.

V květnu proběhl 20. ročník Maratonu pro krajinu na Čeřínku (Hrádek), **v červenci** protestní pochod z Pačejova do Maňovic (Březový potok)..

Platforma proti úložišti

Do Platformy vstoupilo v lednu 2025 město Rabí (Březový potok). Nyní má Platforma 58 členů (40 měst a obcí, 18 spolků), z toho je 21 členů – podporovatelů ze záložních lokalit.

Odkazy:

Informační skládačka [Radioaktivní odpad: kam s ním?](#)

video: [Nedej se! Úložiště lidem navzdory](#) (Česká televize)

[Zákon 53/2024 Sb. o řízeních souvisejících s hlubinným úložištěm radioaktivního odpadu](#)

web [Nechceme úložiště](#)

web [Platformy proti hlubinnému úložišti](#)